

Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina

Macola-Jarak-Huevos

Jamarski klub Borovnica

Brezno Hudi Vršič

2017
za leto

PUTICKOVA NAGRADA

Macola-Jarak-Huevos

V letu 2017 je jama Macola-Jarak-Huevos po dramatičnem zapletu s 1002 metroma globine postala nova slovenska tisočmetrca.

Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina
Besedilo: Bogomir Remškar

Brezno smo odkrili 2012 in tega leta dosegli globino sto metrov, kjer se je jama zaprla. Leta 2014 smo ožino prebili in dosegli globino 200 metrov, kjer se je jama znova zaprla. Nadaljevanje smo našli v oknu na globini 150 metrov, kjer smo v letu 2015 dosegli globino 270 metrov. Ustavile so nas ožine. Te smo naslednje leto razširili in prišli na globino 450 metrov, jama je zašibala ...

Vsi smo nestrpnost čakali poletje in jamarski tabor avgusta. Nekateri niso zdržali in so šli v jamo že v začetku julija. Prišli so v veliko dvorano imenovano Expo in na rob velikega brezna na globini 520 metrov. Skale, ki so jih valili v brezno, so brez odmeva izginjale v temo. Torej res globoka zadeva. Ta novica je razburkala Huevos ekipo in vsi smo komaj čakali, da pridemo gor. Zato smo avgustovski tabor začeli že konec julija. Opreмили so okrog sto metrov in dna ni bilo niti blizu. Naslednja ekipa je pristala na krušljivi polici. Niti ne polici, bolj nekakšni drči. Nabila sta prečko nad polico in se vrnila. Takoj naslednji dan sva v jamo šla Vasja Z. in jaz. Jama sem od 350 metrov nižje videl prvič. Nič posebnega, brezno, meander, brezno ... Seveda nekaj lepih detajlov. Nekaj rudarsko poširjenih prehodov. Potem dvorana Expo, velika zadeva primerna za bivak, le nobenega ravnega mesta. Malo se razgledava in nadaljujemo v globino. Preko podornih blokov sva se spuščala proti velikemu breznu. Tu se mi je pojavila kepa v želodcu. Že sva bila na robu. Kepa je postala še težja. Moja luč ni osvetlila niti druge stene, kaj šele, da bi videl proti dnu. Sledilo je ne vem koliko pritrdišč. Vmes še nekaj vzporednih brezen in nad krušljivo polico vhod v galerijo. Za krušljivo prečko se je polica nadaljevala. Bila je čista, brez skal, zato sem nabil še nekaj metrov prečke in

se spustil v črno luknjo. Fajn, fajn občutek. Kaj fajn, jamarska poezija. Skala lepa. Pazil sem le na vodo in na to, da se ne odaljim preveč od stene. Zmanjka štrika od prejšnje ekipe, zmanjka še najinih sto metrov. Do mene pride Vasja z boljšo lučjo, skupaj svetiva v globino, vidiva nekaj kot polico. Ven grede v dvorani srečava ekipo, ki je prinesla opremo za bivak.

V četrtek sta šli v H.J.M. dve ekipi: prva proti velikemu breznu, druga do Expoja delat bivak. Zgodaj zjutraj v petek nas je zbudila ekipa iz jame z veselo novico, da v velikem breznu niso dosegli dna. Ustavili so se pod drugo mokro polico. Dno naj bi bilo 70 metrov nižje. Druga dobra novica je bila, da bivak v jami stoji in da je zelo udoben. Z Mafijem sva se opremila in šla proti Macoli. Ravno na vhodu sva srečala Mrška, ki je prišel z D postaje. Dogovorili smo se, da ga počakava na bivaku. Vso pot v globino sem iskal ime za brezno, čeprav je bilo že veliko predlogov in so v ožji izbor prišli Čuk (ker smo že računali na tisoč) in Zver. Takoj smo sprobali bivak in šli na eno popoldansko siesto za pol ure. Nato pa spust v črno luknjo. Tako hitro še nisem porabil sto metrov vrvi in spet obstal v zraku. A videl sem dno, tloris v obliki ledvice, en del z večjimi bloki, drugi z gruščem. Dno se mi je zdelo še vsaj 30–50 metrov globlje. Nazaj grede smo vsi računali, kolikšna je globina jame. Računali smo v spalkah na bivaku. Mogoče smo tudi zato zaspali in spali do petih. Ob povratku na zunanji bivak je bilo vzdušje fenomenalno. Rehar je iz doline zrihtal meso. Imeli smo pravi piknik. Prišlo je precej novih ljudi in Yeti. Ne pravimo Kaninu kar tako jamarska Himalaja. Na Himalaji je Yeti legenda, na Kaninu pa je živa legenda.

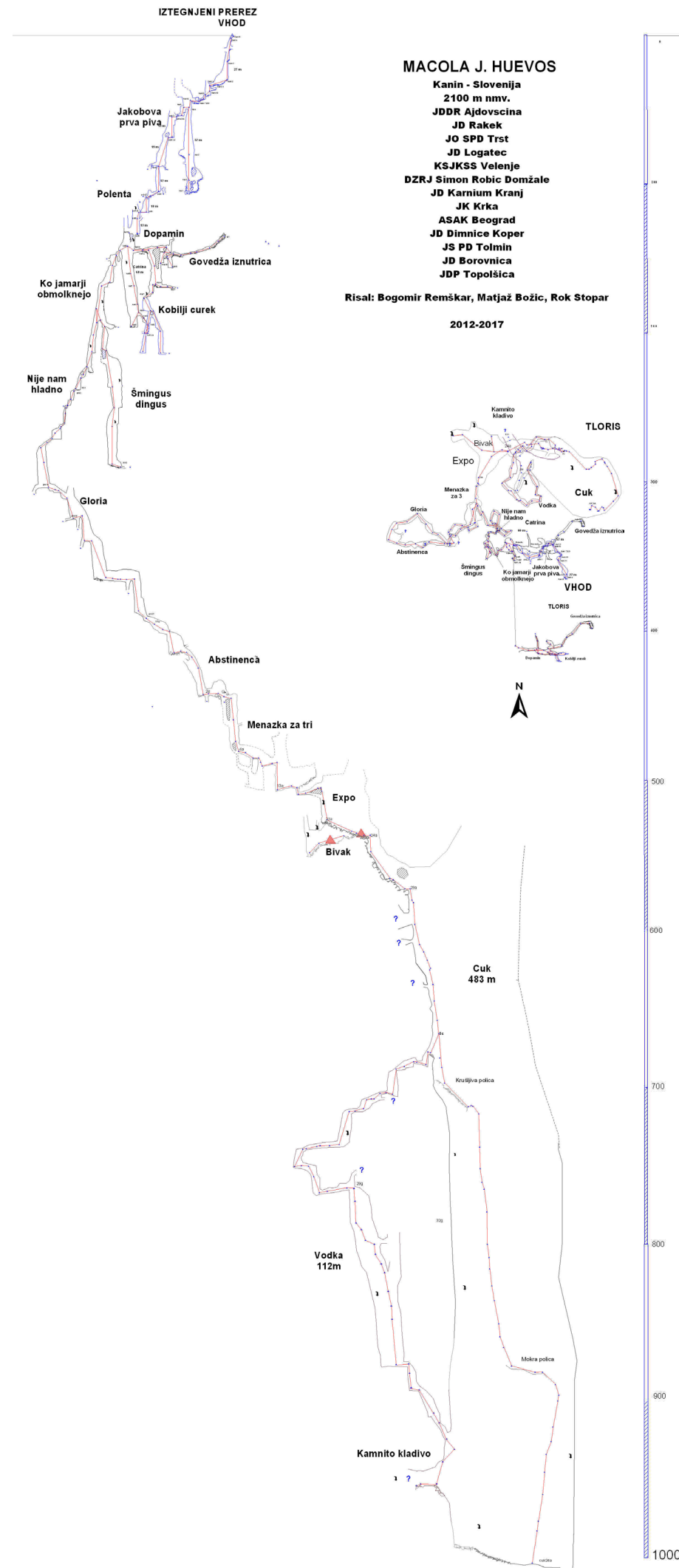
V ponedeljek so Jerica, Rehar in Jokl šli

v jamo, midva z Jernejem pa v dolino po računalnik, da končno izvemo, koliko smo globoki. Doma mi je računalnik vrgel ven številko 893. A delov, ki smo jih opremili na zadnji akciji, nismo izmerili. Porabili smo sto metrov vrvi in še deset metrov od prejšnje akcije. Videl sem vsaj 30 metrov, torej jama je TISOČMETRCA. Aktiviral sem predsednika JZS, on pa PR službo. Naslednji dan je sledila medijska ofenziva. Od Tolmina do Bovca sem stal vsaj petkrat, da sem dajal izjave za novinarje. Na žičnici sem veselo trobil, da imamo tisočmetrco. Novinar TVS se je najavil na D postajo za ob 14h, da bi posneli izjavo za Obzornik. Sledilo je mukotrpno čakanje na ekipo iz jame. Ob 14h so končno prilezli ven. Precej poparjeni. Dno je bilo že 20 metrov pod zadnjim pritrdiščem in dela, ki smo ga opremili zadnjič je le 80 metrov. 100 in 893 ne da tisoč, mi je završalo v glavi. Kakšna bruka. Cela Slovenija se nam bo smejala. Ko so ostali izvedeli, da je že v vseh medijih, je malo manjkalo da me niso potolkli s kladivi. Nato smo se umirili in vse skupaj vrgli v računalnik. Ko sem v Compassu kliknil compile, mi je bilo res, res težko pri srcu. Nato pa sem šel na kolena in kriknil: »Hvala bogovom Kanina!!!!« Računalnik je kazal 1001,8 metra. Še malo globlje je, so povedali, ker niso merili v najnižji del dvorane. A to ni bilo več važno. Vertikale Čuk je 448 metrov. Kdo bo šel do D postaje dat izjavo za TV? Rehar in Jokl sta to takoj odklonila, češ da nista obrita. Tako je morala Jerica po 24-urnem jamarjenju še na divjo jago po podih, da nam novinar ne bi ušel.

Tabor se je nadaljeval še v vikend 12.-13. 8., ko sta jamo obiskali dve ekipi. Borovniška je prečila do okna v Čuku. Po naših pričakovanjih je bila tam res fosilna galerija, ki se kmalu prevesi v aktiven

meander in ta v novo brezno. Zaradi pomanjkanja opreme ga niso raziskali. Druga ekipa se je spustila do Expoja. H.J.M. je kar vlekel v svoje globine in že 26.–27. 8. so raziskali brezno v aktivnem meandru, ki se spusti okrog sto metrov globoko, nato nov meander in novo brezno. Vse skupaj je široko z veliko vode. Dosegli so globino okrog 900 metrov. Ustavili so se nad novim breznom. Opremljali so z devetko in precej ob vodi, zato je bilo treba na naslednjih akcijah vse skupaj preopremiti. Ta zadnji šaht so poimenovali Vodka. Konec septembra se je razopremilo spodnji del Čuka, druga ekipa pa je plezala do okna nad Vodko, ker je bilo v Vodki preveč vode. V sredini oktobra smo preopremili Vodko. V dvorani Expo so zavrinali že drug prostor za bivak. Konec oktobra se je razopremilo Čuka do vhoda v Galerijo in Vodko. Na 44. akciji v začetku novembra so opremili Vodko do dna. Jama se nadaljuje v novo veliko vertikalo. Vprašanje je bilo, ali je to Čuk ali ne? Ustavili so se okrog 50 metrov nad dnom, kjer je zmanjkalo vrvi. Meritve so pokazale globino 940 metrov. V Expoju se je uredilo še en bivak. Božično-novoletno akcijo smo načrtovali velikopotezno. Cel teden se bodo ekipe izmenjevale v jami, je bil plan. 22. 12. je helikopter na bivak pripeljal skupino jamarjev in opremo. Odkopali so vhod v H.J.M. Kopanje je trajalo tri ure. Ena ekipa je šla takoj v jamo. V jami je Citrar opremil brezno, kjer so zadnjič obstali, in ugotovil, da gre za dno Čuka. Zadeva je res velika, zato se človek težko znajde. Je pa okrog 50 metrov nad dnom videl okno.

Naslednji dan sva z Mrškom šla v jamo. Opreme smo v jamo spravili kar nekaj. Očitno pa je ob transportu iz jame že na prejšnjih akcijah nekomu v transportko padlo tudi kladivo. No kakorkoli, v jami kladiva ni bilo. Sva bila pa dva improvizatorja. V kamen primerne velikosti, žilavosti in trdote sva zvrtila luknjico. V luknjico napolnili vrh. In Mršek je že veselo nabijal prečko do okna, ki ga je v Čuku videl Citrar. Nabil je 15–20 metrov in spustila sva se v rov deset krat deset metrov. Dno pokrito s suhim blatom. Zadeva se po 15 metrih prevesi v brezno. Smer je sicer čudna, proti SZ. Delovno ime Kamnito kladivo. Vrvi nisva imela več, zato sva šla nazaj ven, sva pa izmerila nove dele. Spala sva štiri ure in ob devetih v nedeljo sva bila zunaj v jasnem, relativno toplem jutru. Jamarska romantika. ■

Brezno Hudi Vršič

Brezno Hudi Vršič je bilo poglabljeno na 1026 metrov, odkrit je bil podzemni kanjon z močnim vodnim tokom. Odkritje nakazuje možen stik s Sistemom Črnelskega brezna.

Jamarski klub Borovnica
Besedilo: Mitja Mršek

Leta 1990 je italijanska ekipa pod vodstvom Roberta Antoninija (C.G.E.B. Trst) odkrila vhod v brezno, ki ga je poimenovala Egidio. Raziskali so ga do globine 620 metrov s poligonom 737 metrov. Značilnost tega dela jame je 385 metrov globoka notranja vertikala, poimenovana Zlatorog.

Leta 2003 smo jamo v organizaciji Jamarskega kluba Borovnica obiskali jamarji

meddruštvene raziskovalne skupine z namenom ponovnih sistematičnih raziskav. Na globini 227 metrov smo prečili vertikalo Zlatorog in dosegli okno v njegovi steni, ki nas je po štirinajst letih in mnogih raziskovalnih akcijah pripeljalo do današnje globine.

V vseh letih se je moštvo spreminjalo, nekateri so sodelovali le občasno, nekateri so si le ogledovali jamo, nekateri

pomagali tovoriti opremo do jame, skupno pa je bilo v odkritju udeleženih 14 jamarskih društev oz. 43 jamarjev. Gonilna sila raziskav v prvih letih sta bila Tomaž Česnik in Mitja Mršek, v zadnjih desetih letih pa Mitja Mršek, Ana Makovec in Aleš Štrukelj. Novembra 2011 se je nad našim odkritjem novih prehodov v jami navdušil tudi prvotni raziskovalec (iz leta 1990) Roberto Antonini in se je pridružil naši ekipi.

Raziskave leta 2017 - Prodor do kanjona Rombonke, podzemlske vreke
Jama je težavna, potrebno je bilo veliko plezanja, nabili smo veliko prečnic, prekopali nekaj podorov, vseskozi smo iskali prehode za prepikom. Ko smo se že nekaj let vrteli v krogu na globini med 800 in 900 metri, se je na akciji med 27. in 31. januarjem 2017 le zgodil tako želeni preboj.

Po vzponu preko stene Potresne dvorane smo pri točki K65 Peščena ura našli varen prehod višje preko stene in se na drugi strani spustili v kolektor, ki smo ga poimenovali Rombonka. Veličasten podzemeljski kanjon, po katerega dnu teče močan vodni tok. Pritočni del smo le pogledali, voda priteka s smeri italijanskih podorov. Po toku navzdol pa smo v akcijah 27.–31. januarja 2017 in 28.–31. oktobra 2017 namerili 996 metrov poligona in pridobili 230 metrov globine. Trenutna končna merilna točka je L1 na globini minus 1026 metrov. Točka L1 je tlorisno le nekaj deset metrov oddaljena od predela Rio Cubo v sistemu Črnelskega brezna. Kanjon se nadaljuje in na naslednji akciji pričakujemo stik s Sistemom Črnelskega brezna. Tako bo Hudi vršič predstavljal peti in hkrati najvišji vhod v sistem, globina sistema pa bo znašala približno 1400 metrov. ■

Brezno Hudi Vršič

kat. št. 6050

Organizacija in vodenje raziskav: JK Borovnica

Sodelujoča društva:
CGEB Trieste, JD Rakek, DZRJ Luka Čuč Postojna, JD Logatec, JD Dimnice Koper, JD Danilo Remškar Ajdovščina, JSPD Tolmin, JK Železnikar, SOV Velebit Zagreb, DZRJ Domžale, JD Gorenja vas, JD Camium Kranj, DZRJ Škofja Loka

Raziskovalci:
1990: Antonini Roberto, Bellodi M., Moretti D., Squassino P., Tietz F., Toluoso A.

2003 - 2017: Česnik Tomaž, Mršek Mitja, Makovec Ana, Štrukelj Aleš, Zupančič Santež Izidor, Bogataj Roman, Milharčič Matjaž, Mihevc Tomaž, Puc Janez, Turšič Marjan, Rajšter Martin, Sedmak Ivo, Stopar Rok, Matičič Marko, Zalokar Luka, Svet Tomaž, Kovac Marko, Ileršič Peter, Kristan Andrej, Kavčič Marko, Robert, Fratik Andrej, Staut Miha, Vilhar Marjan, Virčič Edo, Božič Filip, Filippi Filippo, Ileršič Miha, Vilhar Marjan, Virčič Edo, Božič Matjaž, Cof Nina, Slanek Bojan, Petrič Franc, Vavkman Pavel, Balazžič Rok, Ileršič Taša, Oblak Anže, Antonini Roberto, Del Maso Alberto

Načrt:
Antonini Roberto - 1990, Česnik Tomaž, Matičič Marko, Mršek Mitja - 2003 - 2018

Podatki o breznu - december 2018:
GKY = 385676
GKX = 137819
Z = 2226 m n.v.

Globina: 1045 m
Dolžina: 4740 m

Izris načrta od F1 dalje:
Franjo Drole - IZRK ZRC SAZU Postojna, februar 2019

Foto: Mitja Mršek

